

Aanbevelingen Humanists International en CVR omtrent de Afghaanse crisis.

Achtergrondinformatie

De heropleving van de Taliban in Afghanistan, na de terugtrekking van de internationale troepen, heeft een humanitaire crisis teweeggebracht. Dit vormt een ernstige bedreiging voor veel van de vrijzinnig humanistische fundamentele waarden; vrijheid van denken, van meningsuiting en keuzevrijheid; de vrouwenrechten, seksuele en reproductieve rechten, LGBTQIA+-gemeenschap en kinderrechten.

De Taliban - een militante en radicale islamitische groepering die door de VN-Veiligheidsraad als terroristische groepering wordt beschouwd - voerde van het midden van de jaren negentig tot eind 2001 een repressief regime over het land. In die periode zijn vrouwen en meisjes in Afghanistan het slachtoffer geworden van ernstige schendingen van mensenrechten en van discriminatie. Daaronder vallen onder andere gedwongen huwelijken, ontvoering, verkrachting en foltering. De strikte interpretatie van de sharia door de Taliban verbiedt vrouwen buitenshuis te werken, naar school te gaan of hun huis te verlaten, tenzij zij vergezeld zijn van een mannelijk familielid. De Taliban legden strenge islamitische sancties op voor gewone misdaden en voerden regelmatig geselingen en executies uit (onder meer door onthoofding of steniging).

Volgens VN-deskundigen heeft de meerderheid van de vrouwen in de gebieden die thans door de Taliban worden gecontroleerd, opnieuw te maken met dezelfde schendingen van hun rechten als 20 jaar geleden. Deze omvatten het gedwongen dragen van een 'boerka', gedwongen huwelijken, beperkingen van de bewegingsvrijheid, het verplichte gebruik van een 'mahram', een verbod om te werken en beperkte toegang tot gezondheidszorg, onderwijs en meer. Opmerkelijk is dat zo'n 80 procent van de Afghanen die sinds eind mei 2021 gedwongen zijn te vluchten, vrouwen en kinderen zijn.

Progressieve activisten, vrijzinnig humanisten, verdedigers van de mensenrechten, journalisten, schrijvers, academici, vrijdenkers, ambtenaren, tolken en voormalig veiligheidspersoneel zijn allemaal het doelwit van de Taliban, als gevolg van hun werk ter verdediging van de mensenrechten en de democratie gedurende de laatste 20 jaar. Religieuze en etnische minderheden (zoals de Hazara's, die hoofdzakelijk sjiitische moslims zijn) lopen gevaar. Er zijn bewijzen van uitgebreide schendingen van de mensenrechten tegen hen en zelfs van buitengerechtigde executies. Velen houden zich in angst schuil of trachten het land te ontvluchten.

In het licht van de toenemende humanitaire crisis heeft de UNHCR (de vluchtelingenorganisatie van de VN) een advies inzake niet-terugkeer voor Afghanistan uitgebracht, waarin wordt opgeroepen tot een verbod op de gedwongen terugkeer van Afghaanse onderdanen, met inbegrip van asielzoekers van wie de aanvraag is afgewezen. De UNHCR heeft geadviseerd dit moratorium op de terugkeer van Afghaanse asielzoekers te handhaven als minimumnorm, totdat de mensenrechtensituatie aanzienlijk verbetert.

Aanbeveling Humanists International en CVR aan de Belgische regering.

- Humanists International en de CVR dringen erop aan om de grenzen open te houden voor de opvang van asielzoekers uit Afghanistan, en voor de komende periode blijvend af te zien van het deporteren van Afghanen zonder papieren die in België wonen, in overeenstemming met het UNHCR-advies over niet-terugkeer. Alle landen moeten publiekelijk erkennen dat Afghanen die Afghanistan ontvluchten, zinvolle kansen moeten krijgen om asiel aan te vragen, met bijzondere aandacht voor diegenen van wie gevreesd wordt dat zij een bijzonder risico lopen - zoals vrijzinnig humanisten, LGBTQIA+-mensen, minderheidsgroeperingen, mensen die zich hebben ingezet voor mensenrechten, democratie en onderwijs; academici, schrijvers, journalisten en andere medewerkers van de media; en mensen die werk hebben

verricht voor het buitenland. Staten hebben een wettelijke en morele verantwoordelijkheid om degenen die Afghanistan ontvluchten in veiligheid te brengen.

- Beschermen van de mensenrechten van vrouwen en meisjes in Afghanistan door meer financiering en steun te verlenen aan niet-gouvernementele programma's die van vitaal belang zijn voor lokale NGO's die de rechten van vrouwen bevorderen, onder meer op het gebied van onderwijs, reproductieve rechten en gelijkheid voor de wet.
- Steun NGO's en mensenrechtenverdedigers door meer steun te verlenen aan niet-gouvernementele groepen binnen en buiten Afghanistan die opkomen voor mensenrechten, vrouwenrechten, kinderrechten, onderwijs, gezondheidszorg en andere vitale behoeften.
- Oproepen tot verantwoordingsplicht en sancties tegen actoren en regeringen die de Taliban direct of indirect steunen, onder meer door middel van financiering, opleiding en wapenleveringen, zo ook aan partijen waarvan sterk kan worden aangenomen dat ze wapens aan de Taliban zouden doorsluizen.
- Oproep aan regeringen van naburige landen om te zorgen voor een veilige doorgang en evacuatie voor diegenen die Afghanistan om humanitaire redenen ontvluchten.

Aanbevelingen aan de Minister van Buitenlandse zaken en de Belgische Missie bij de VN

De VN-Veiligheidsraad moet een resolutie aannemen die:

- Eist dat alle partijen in het Afghaanse conflict zich houden aan de internationale mensenrechtennormen en het internationaal humanitair recht.
- Herhaalt dat het Internationale Strafhof, waar Afghanistan deel van uitmaakt, oorlogsmisdaden en andere wreedheden kan vervolgen.
- Roept alle partijen op ervoor te zorgen dat alle burgers, met inbegrip van intern ontheemden, volledige en vrije toegang hebben tot humanitaire bijstand van VN-agentschappen en humanitaire groeperingen.
- De internationale sancties tegen, als terroristisch aangemerkte organisaties, met inbegrip van de verplichtingen van alle staten om terroristische daden te onderdrukken en te voorkomen, moeten in de ruimst mogelijke mate en in overeenstemming met het internationaal recht worden toegepast.

De VN-Mensenrechtenraad moet een spoedzitting houden waarop alle staten op hun plichten worden gewezen om de mensenrechten te beschermen en te bevorderen, met inbegrip van volgende punten:

- Door met spoed een onderzoeksmis­sie naar Afghanistan in te stellen om de situatie ter plaatse te beoordelen en aan de Raad verslag uit te brengen over schendingen van mensenrechten en verantwoordelijkheden.
- Door de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten te steunen in haar inspanningen om verdere systematische schendingen van de mensenrechten te voorkomen en een mechanisme van internationale verantwoording voor deze systematische schendingen van de mensenrechten tot stand te brengen.
- Door mandaten voor speciale VN-procedures in te schakelen ter ondersteuning van feitenonderzoek en het afleggen van verantwoording over de ernstige schendingen van de mensenrechten die zich in Afghanistan voordoen.
- Door bijzondere aandacht te schenken aan de bescherming van de meest kwetsbaren in Afghanistan, zoals kinderen, vrouwen en meisjes, geloofsminderheden, verdedigers van de mensenrechten, vrijdenkers en vrijzinnig humanisten, journalisten en de media, opvoeders en mensen met een beperking, door ten volle gebruik te maken van de diplomatieke en politieke capaciteit van de Raad om met alle belanghebbenden samen te werken teneinde deze groepen te beschermen en te steunen.